
ČLOVĚK A JEHO SVĚT

„Vzpomeň si na pramen, kdykoliv piješ“

Charakteristika vzdělávací oblasti

Člověk a jeho svět

Vzdělávací oblast je určena pro žáky 1. stupně. Tato oblast je rozdělena do třech vzdělávacích oborů: **PRVOUKA** (první období), **PŘÍRODOVĚDA** a **VLASTIVĚDA** (druhé období). Žáci si upevňují a rozšiřují nabyté informace o svém nejbližším okolí, vytvářejí si vztah k životu, k přírodě, k vlasti. K ostatním lidem i k sobě samým. Vytváří si předpoklady pro formování základních pracovních i režimových návyků a dává podněty k rozvoji schopností účelně organizovat čas práce, zábavy a odpočinku. Získávají odpovědnost za vlastní zdraví a bezpečnost. Postupně si uvědomují sounáležitost s lidmi, přírodou, věcmi i ději kolem sebe. Pozorují názorné pomůcky, přírodu a činnosti lidí, hrají určené role, řeší modelové situace.

Vzdělávací oblast je členěna do pěti tematických okruhů:

- **Místo, kde žijeme** (poznávání nejbližšího okolí, život v rodině, ve škole, dopravní výchova)
- **Lidé kolem nás** (základy vhodného chování, pomoc, tolerance, úcta, kultura, svět financí)
- **Lidé a čas** (orientace v dějinách a v čase, historie věcí a dějů)
- **Rozmanitost přírody** (živá a neživá příroda, vliv lidské činnosti na přírodu, ochrana přírody, životní prostředí)
- **Člověk a jeho zdraví** (biologické a fyziologické funkce a potřeby člověka, bio-psycho-sociální rovnováha života, hygiena, denní režim, výživa, mezilidské vztahy, zdraví a nemoc, poskytování 1. pomoci bio-psycho-sociální rovnováha života, bezpečné chování a vzájemná pomoc)

Do výuky zařazují učitelé co nejvíce vycházek, obrazového materiálu, různorodých praktických činností. Nabízí dětem didaktické hry orientované na dané učivo. Snaží se zapojit všechny smysly dětí a spojit vědomosti s citovými prožitky dětí. Organizují také často skupinovou práci.

Průřezová témata jsou do vzdělávacího oboru zařazena okrajově a aktuálně:

Enviromentální výchova (EV) – vztah člověka k prostředí, ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí, základní podmínky života, **Multikulturní výchova (MKV)** - lidské vztahy, etnický původ, **Osobnostní a sociální výchova (OSV)** - osobnostní rozvoj - psychohygienu, sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace, morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti, sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, **Výchova demokratického občana (VDO)** – principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

Výuka se realizuje většinou ve třídách a na vycházkách. V učebním plánu je této oblasti věnována tato časová dotace:

v 1. a 2. ročníku – PRVOUKA 2 hodiny týdně

ve 3. ročníku – PRVOUKA 3 hodiny týdně

ve 4. a 5. ročníku – PŘÍRODOPIS 1 hodina týdně, VLASTIVĚDA 2 hodiny týdně

Učitelé se dohodli na těchto zásadních **výchovných a vzdělávacích postupech**, které směřují k utváření klíčových kompetencí:

1.stupeň

Kompetence k učení - učitel

- Připravuje praktické cvičení, pokusy, exkurze, terénní cvičení
- Vede žáky k vhodnému používání pomůcek při pokusech
- Pomáhá řešit a třídit informace podle daných kritérií
- Učí žáky pracovat s encyklopediemi a různými zdroji informací

Kompetence k řešení problémů - učitel

- Společně s žáky třídí získané informace
- Učí žáky kolektivní diskuzi
- Organizuje akce mimo školu – škola v přírodě, vycházky, exkurze
- Zadává samostatné úkoly a referáty týkající se probírané látky

Kompetence občanské - učitel

- Řeší chování a postoje ve výuce
- Vede žáky k zájmu o kulturní akce v Líšni, v Brně
- Nabádá žáky k přemýšlení nad možnými změnami v jejich okolí – životní prostředí, ochrana přírody
- Učí žáky reprezentovat svoje názory
- Vede je k aktivnímu trávení volného času
- Vede žáky k tomu, aby nebyl lhostejný k projevům psychického a fyzického násilí

Kompetence pracovní - učitel

- Učí používat vhodné materiály, nástroje a vybavení při práci
- Vede žáky k ekologickému chování – třídění odpadu, sběr papíru, víček
- Vede žáky k udržování pořádku a příjemného pracovního prostředí

Kompetence komunikativní - učitel

- Vede žáky k práci ve skupinách a dohlíží na rozdělení pracovních rolí
- Dává žákům prostor k vyjádření vlastního názoru
- Pracuje s obrazovým materiálem
- Zadává referáty - vede žáky k samostatnému a sebevědomému vystupování

Kompetence sociální a personální - učitel

- Učí ohleduplnosti a vytváření kladných mezilidských vztahů, učí respektovat názory druhých
- Vytváří takové situace, kdy žák musí oddělovat podstatné od nepodstatného (konfliktní situace)
- Učí ovládat své chování a jednání
- Promýšlí prevenci proti šikaně a násilí
- Učí děti toleranci a sebeúctě

Kompetence digitální – učitel

- klademe důraz na vytváření společných pravidel chování ve třídě včetně pravidel při práci s technologiemi a na jejich dodržování
- vedeme žáky k dodržování pravidel chování při interakci v digitálním prostředí, k ochraně osobních údajů a k uvědomění si, které údaje je vhodné, a naopak nevhodné o sobě zveřejňovat a proč
- vedeme žáky k respektování autorských práv při využívání obrázků, videí a informací
- vedeme žáky ke zdravému používání online technologií, k uvědomění si zdravotních rizik, která mohou nastat při jejich dlouhodobém používání, a k jejich předcházení, např. zařazováním relaxačních chviliek
- motivujeme žáky ke zkoumání přírody s využitím online aplikací a ke vhodnému využívání digitálních map a navigací
- dáváme žákům prostor k plánování a realizaci pozorování a pokusů s účelným využitím digitálních technologií
- vede žáky k dodržování zásad bezpečnosti při práci s online aplikacemi a zásad ochrany osobních údajů

Kompetence digitální – žák

- zná zásady zdravé práce s digitálními technologiemi
- popíše zásady zdravého a bezpečného přístupu k práci s digitálními technologiemi

- rozezná nebezpečí v digitálním prostředí a umí vybrat informace, které o sobě může zveřejnit
- umí porovnat a třídit organismy do známých skupin, využívat k tomu i jednoduché klíče, atlasy a další doporučené zdroje včetně digitálních prostředků

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor: Prvouka

Ročník: 1. – 3.

Místo, kde žijeme

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možné nebezpečí v nejbližším okolí 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ domov-místo, kde bydlím, adresa, telefon ➤ byt-místnosti, vybavení ➤ okolí bydliště-důležitá místa orientace, ochrana prostředí, vhodné chování ➤ škola-orientace, činnosti, bezpečná cesta do školy, riziková místa a situace 		<p>vycházky, plánky bytu a okolí školy</p>

<ul style="list-style-type: none"> ➤ začlení svou obec do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ obec-části, poloha v krajině, důležitá telefonní čísla, dopravní prostředky, značky ➤ Významné osobnosti 		exkurze-knihovna, radnice, památky
---	---	--	------------------------------------

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy	Poznámky
-------------------	-------	---	----------

		Projekty a kurzy	
Žák: ➤ rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi	➤ rodina – příbuzenské vztahy, zvyky, chování, rozdělení rolí, rodinné akce a události, dodržování pravidel v rodině	MKV – lidské vztahy	udržovat tolerantní vztahy mezi lidmi, principy slušného chování
➤ odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností	➤ profese rodičů – povolání, práce fyzická a duševní, práce a volný čas		
➤ projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků i jiných lidí, jejich přednostem i nedostatkům	➤ chování lidí – vlastnosti lidí, dodržování pravidel slušného chování, tolerance k druhým, vrozené biologické rozdíly mezi lidmi. ➤ jsem školák – školní režim a řád, rozvrh hodin, přestávky ➤ právo a spravedlnost – práva a povinnosti žáků	OSV – osobnostní rozvoj - psychohygienu, morální rozvoj – řešení problémů a rozhodovací dovednosti MKV – etnický původ VDO – Občanská společnost a škola	předcházení problémům v mezilidských vztazích. odlišnost lidí a jejich vzájemná rovnost, různé způsoby života, odlišné myšlení

LIDÉ A ČAS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
--------------------------	--------------	--	-----------------

<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rok – roční období, měsíce, týden, dny v týdnu, svátky v roce ➤ znalost hodin – hodina, minuta, základní orientace v čase (teď, dříve, včera...) ➤ rytmus života – fáze života od narození do stáří ➤ sestavení vlastního režimu dne – návyk na pravidelně se opakující činnosti ve škole i doma 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ regionální památky – historická a památná místa v obci, kulturní a společenský život, nejznámější pověsti Brna, Líšně 	<p>VDO – principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>	<p>principy demokracie (zákon, právo, morálka) – od 2. ročníku</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uplatňuje základní poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí – porovnává minulost a současnost 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozdíly mezi současností a minulostí v našem životě- bydlení, způsob života, zvyky, minulost kraje a předků, domov, rodný kraj 	<p>OSV – sociální rozvoj – poznávání lidí, mezilidské vztahy, kooperace, kompetice, komunikace</p> <p>OSV – morální rozvoj- řešení problémů a rozhodovací dovednosti</p>	<p>vzájemné poznávání ve skupině, péče o dobré vztahy</p>

ROZMANITOST PŘÍRODY

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata	
		Mezipředmětové vztahy	Poznámky
Projekty a kurzy			
Žák: ➤ pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích	➤ rozdíly v přírodě během ročních období, rizika v přírodě spojená s ročními obdobími ➤ počasí, změny počasí – kalendář přírody, mimořádné události způsobené přírodními vlivy a ochrana před nimi		

<p>➤ roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě</p>	<p>➤ rostliny a živočichové– znaky života , jejich životní potřeby a projevy, průběh života ➤ chráněné a ohrožené druhy ➤ hospodářská, domácí a volně žijící živočichové ➤ voda, vzduch – výskyt, vlastnosti, formy, význam pro život. Oběh vody v přírodě ➤ půda – vznik a vlastnosti, ochrana půdy</p>	<p>EV – ekosystémy, lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>	<p>les, pole, vodní zdroje, lidské sídlo. zemědělství životní prostředí, hospodaření s odpady</p>
<p>➤ provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</p>	<p>➤ poznávání různých materiálů – dřevo, papír, kov, plast, sklo. ➤ látky a jejich vlastnosti – třídění, změny látek a skupenství, měření veličin s užíváním základních jednotek ➤ zásady bezpečnosti při práci</p>	<p>M – převod jednotek. OSV – osobnostní rozvoj -rozvoj schopnosti poznávání EV – základní podmínky života</p>	<p>cvičení smyslového vnímání (3. ročník) význam vody, vzduchu, půdy (3. ročník)</p>

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím základních znalostí o lidském těle, projevuje vztah ke zdraví 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ lidské tělo – životní potřeby a projevy, pohlavní rozdíly, vývoj jedince ➤ zdraví a nemoc – běžné nemoci a jejich příznaky, ochrana proti nemocem, očkování ➤ základní pravidla při užívání léků. ➤ zdravý denní režim, základní hygienické návyky. Měření teploty 	<p>OSV – osobnostní rozvoj -sebepoznání a sebepojetí, seberegulace a sebeorganizace</p>	<p>moje tělo, moje psychika, vztah k druhým. Plánování vlastního času, učení</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných, rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ drobná poranění, první pomoc, přivolání pomoci ➤ bezpečné chování v rizikovém prostředí, v silničním provozu ➤ základní dopravní značky, vybavení kola, druhy dopravy, způsob cestování, jízda autem ➤ chování v silničním provozu, chůze po chodníku, obytná zóna, autonehody, 	<p>besedy s policií ČR</p> <p>EV – lidské aktivity a problémy životního prostředí</p>	<p>dopad dopravy na životní prostředí.</p> <p>zařazení výukových programů na PC</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, požádá o pomoc pro sebe i jiné, ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vzájemné seznamování lidí, vztahy mezi lidmi ➤ negativní projevy chování - šikana, týrání, sexuální zneužívání – jejich příčiny, předcházení a usměrňování ➤ řešení konfliktních situací. Přivolání pomoci 	<p>OSV – osobnostní rozvoj - seberegulace a sebeorganizace, psychohygiena</p>	<p>cvičení sebekontroly a sebeovládání, zvládání stresových situací, hledání pomoci při potížích</p>

		OSV – morální rozvoj – hodnoty, postoje, praktická etika	
➤ reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech	<ul style="list-style-type: none"> ➤ chování člověka za mimořádných události – požární poplach, podezřelá zásilka, jaderný výbuch, chemický útok, bombový útok ➤ používání plynových masek. Evakuační plán školy 		

OSV – osobnostní a sociální výchova

VDO – výchova demokratického občana

MKV – multikulturní výchova

EV – enviromentální výchova

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor: Vlastivěda, přírodověda

Ročník: 4. - 5.

ROZMANITOSTI PŘÍRODY

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none">➤ objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka	<ul style="list-style-type: none">➤ látky a jejich vlastnosti – třídění látek, změny látek a skupenství, vlastnosti látek porovnávání látek a měření veličin s praktickým užíváním základních jednotek➤ voda a vzduch – výskyt, vlastnosti a formy vody, oběh vody v přírodě; vlastnosti, složení a proudění vzduchu, jeho význam pro život➤ nerosty a horniny, půda – některé hospodářsky významné horniny a nerosty, zvětrávání, vznik půdy a jejich význam	<p>EV – základní podmínky života (voda, ovzduší, půda; energie, přírodní zdroje)</p> <p>Projekt – Vodstvo na Zemi – prezentace MS Word, vyhledávání na českých a zahraničních webech</p>	KD

<p>➤ vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</p>	<p>➤ vesmír a Země – sluneční soustava, délka dne a noci, střídání ročních období ➤ slunce a jeho planety, postavení Země – otáčení Země kolem své osy, pohyb Země kolem Slunce ➤ slunce jako zdroj světla a tepla – základních podmínek života</p>		<p>návštěva planetária práce s globusem, kompasem – orientace na mapě podle světových stran</p>
<p>➤ zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionu, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismu prostředí</p>	<p>➤ rostliny, houby a živočichové – znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, stavba těla u některých nejznámějších druhů, význam v přírodě a pro člověka ➤ životní podmínky – rozmanitost podmínek života na Zemi; podnebí a počasí ➤ rovnováha v přírodě – význam, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společenstva</p>	<p>EV – vztah člověka k prostředí (naše obec, náš životní styl, ekologické problémy, prostředí a zdraví, nerovnoměrnost života na Zemi)</p>	
<p>➤ porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do konkrétních skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy</p>	<p>➤ rozlišování základních ekosystémů a uvedení jejich charakteristiky ➤ význam přírodních celků pro člověka (zemědělství, lesnictví,...) ➤ vztahy organismů a neživé přírody ➤ rozeznávání některých rostlin a živočichů daných ročních období</p>	<p>EV – ekosystémy (les, pole, vodní zdroje, moře a tropický deštný les, lidská obydlí, kulturní krajina)</p>	<p>exkurze do botanické a zoologické zahrady</p>
<p>➤ zhodnotí konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat</p>	<p>➤ ohleduplné chování k přírodě a ochrana přírody – odpovědnost lidí, ochrana a tvorba životního prostředí, ochrana rostlin a živočichů, likvidace odpadů, živelné pohromy a ekologické katastrofy</p>	<p>EV – lidské aktivity a problémy živ. prostředí (průmysl, doprava, zemědělství, odpady a životní prostředí; ochrana přírody a kulturních památek změny v krajině, organizace</p>	<p>příklady zásad ochrany přírody a životního prostředí jako celku a uplatnění v praktickém životě</p>

		jako EU, OSN)	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ stručně charakterizuje specifické přírodní jevy a z nich vyplývající rizika vzniku mimořádných událostí, v modelové situaci prokáže schopnost se účinně chránit 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rizika v přírodě – rizika spojená s ročními obdobími a sezónními činnostmi, mimořádné události způsobené přírodními vlivy, ochrana před nimi 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vést si o pozorování stručný záznam ➤ vyvozování závěrů z pozorování 		vlastnosti látek (př. hmotnost, objem čas, teplota...)

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: > využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života	> lidské tělo – základní stavba, funkce a projevy (povrch těla, opora těla, dýchací, trávicí, vylučovací, nervová soustava atd.) > zdravá výživa – denní režim, pitný režim, správná výživa, výběr a uchovávání potravin, vhodná skladba stravy, pohybový režim, hygiena oblékání,		pozorování povrchu těla lupou sledování dýchání ve vztahu k námaze zjišťování reakcí těla a jeho čidel na podráždění
> rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození	> partnerství a rodičovství – základy lidské reprodukce, vývoj jedince		
> účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob	> péče o zdraví – denní režim, nácvik některých relaxačních postupů, vliv masmédií na denní režim, zdravý životní styl, > vlastní péče o zdraví a jeho ochrana – postižení jedinci mezi námi	OSV – osobnostní rozvoj (psychohygiena – dobrá organizace času); sociální rozvoj (poznávání lidí – odlišnosti a chyby při poznávání)	
> uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události	> péče o zdraví – intimní, osobní a duševní hygiena, nákup a skladování potravin > mimořádné ohrožení a rizika ohrožení s nimi spojená – postup	OSV – osobnostní rozvoj - sebepoznání a sebepojetí – moje tělo, moje psychika, zdravé a	modelové situace zaměřené na osvojování projevů úcty, vzájemné pomoci, vcítění se do

	v případě ohrožení (varovný signál, evakuace, zkouška sirén), požáry (příčiny a prevence vzniku), povodně, útoky teroristů, integrovaný záchranný systém	vyrovnané sebepojetí	problémů druhých
➤ předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek	➤ návykové látky a zdraví – návykové látky a jejich odmítání, hrací automaty a počítače, závislost, nebezpečí komunikace prostřednictvím elektronických médií, hledání vhodnější činností, centra odborné pomoci	OSV – morální rozvoj (řešení problémů a rozhodovací dovednosti – řešení problémů a rozhodování)	legální a nelegální návykové látky – modelové situace zaměřené na nácvik asertivního chování
➤ uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou	➤ osobní bezpečí – bezpečné chování v rizikovém prostředí, krizová situace – vhodná a nevhodná místa pro hru, označování nebezpečných látek, bezpečné chování v silničním provozu v roli chodce a cyklisty ➤ zdravá výživa – sestavení jednoduchého jídelníčku a seznamu nápojů ➤ krizové situace – šikana, týrání, sexuální zneužívání ➤ osobní, intimní a duševní hygiena		
➤ rozpozná život ohrožující zranění, ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc	➤ péče o zdraví – nemoc, zásady poskytování první pomoci při drobných poranění, prevence nemocí a úrazů ➤ přivolání pomoci v případě ohrožení fyzického a duševního zdraví – čísla tísňového volání, správný způsob volání na tísňovou linku	OSV – morální rozvoj (hodnoty, postoje, praktická etika – projevy v chování lidí – odpovědnost, spolehlivost, pomáhající a prosociální chování)	základy obvažové techniky měření teploty osvojení způsobu podávání léků

			ošetření běžných poranění
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ základy sexuální výchovy – partnerství, manželství, rodičovství, rodina, vztahy v rodině, partnerské vztahy, osobní vztahy, biologické a psychické změny v dospívání, etická stránka vztahů, etická stránka sexuality, nemoci přenosné a nepřenositelné, ochrana před infekcemi přenosných kreví (hepatitida, HIV/AIDS) ➤ sexuální chování – nevhodnost užívání vulgárních slov, ochrana před sexuálním zneužíváním 	<p>VDO – občanská společnost a škola (demokratické vztahy ve škole)</p> <p>OSV – sociální rozvoj (mezilidské vztahy – péče o dobré vztahy)</p>	otevřená diskuse o intimních záležitostech – beseda se sexuálním odborníkem
<ul style="list-style-type: none"> ➤ uvědomuje si rizika a vztahy mezi účastníky silničního provozu, hledá řešení krizových situací, zejména v roli cyklisty a chodce ➤ vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodce a cyklisty 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ povinná a doporučená výbava kola, technika jízdy, druhy křižovatek, cyklista v dopravních prostředcích, zásady správného chování v krizové situaci ➤ chodec – chůze po chodníku i mimo něj, pravidla při jízdě autem, prevence úrazu ➤ dopravní značky, pravidla silničního provozu, předcházení rizikovým situacím v dopravě a v dopravních prostředcích 		

MÍSTO, KDE ŽIJEME

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
➤ Žák: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu	➤ domov – prostředí domova, orientace v místě bydliště		
➤ určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě	➤ obec (město), místní krajina – její části, poloha v krajině, orientační body a linie, světové strany		
➤ rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map, vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokoulí	➤ mapy obecně zeměpisné a tematické - obsah, grafika, vysvětlivky	EV - ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí	

<p>➤ vyhledává typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického</p>	<p>➤ okolní krajina (místní oblast, region) – zemský povrch a jeho tvary, vodstvo na pevnině, rozšíření půd, rostlinstva a živočichů, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu a životní prostředí, surovinové zdroje, výroba, služby a obchod Praha a vybrané oblasti ČR</p>	<p>OSV - rozvoj schopnosti poznávání</p>	<p>cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení řešení problémů</p>
<p>➤ zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p>	<p>➤ Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU, cestování</p>	<p>MKV - kulturní diference, lidské vztahy etnický původ, multikulturalita, princip sociálního smíru a solidarity</p> <p>EGS – Evropa a svět nás zajímá</p>	<p>jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti, právo všech lidí žít společně, multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování</p>
<p>➤ rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p>	<p>➤ naše vlast – domov, krajina, národ, základy státního zřízení a politického systému ČR, státní správa a samospráva, státní symboly, armáda ČR</p>	<p>VDO – občanská společnost a škola, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování, formy participace občanů v politickém životě, principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování</p>	

LIDÉ KOLEM NÁS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
<p>Žák:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rodina, postavení jedince v rodině, role členů rodiny, příbuzenské a mezigenerační vztahy, život a funkce rodiny, 	<p>OSV - sociální rozvoj, mezilidské vztahy, komunikace</p>	<p>vzájemné poznávání se ve skupině,, rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání východ v odlišnostech, chyby při poznávání lidí</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozlišuje základní rozdíly mezi lidmi, odůvodní při konkrétních činnostech své názory, připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ soužití lidí, mezilidské vztahy, komunikace, obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, práce fyzická a duševní, 		<p>regulace vlastního jednání i prožívání</p> <p>chování podporující dobré vztahy, empatie, respektování, podpora, pomoc</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ chování lidí, vlastnosti lidí, pravidla slušného chování, principy demokracie, pomoc sociálně slabým, ohleduplnost, etické zásady, zvládnutí vlastní emocionality, rizikové situace, rizikové chování, předcházení 	<p>OSV – kooperace a kompetice - rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci</p>	

	<p>konfliktům</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ základní lidská práva a povinnosti, právní ochrana občanů a majetku včetně nároku na reklamaci, protiprávní jednání a korupce, 		
<ul style="list-style-type: none"> ➤ orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ vlastnictví, soukromé, veřejné, osobní, společné, hmotný a nehmotný majetek, rozpočet, příjmy a výdaje domácnosti, hotovostní a bezhotovostní forma peněz, způsoby placení, banka jako správce peněz, úspory a půjčky 	<p>MKV – lidské vztahy (princip slušného chování, tolerance a empatie, mezilidské vztahy)</p>	<p>nakupování, měny, obchod, mezinárodní obchodování</p>
<ul style="list-style-type: none"> ➤ poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města) 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ základní globální problémy – významné sociální problémy, problémy konzumní společnosti, nesnášenlivost mezi lidmi, globální problémy přírodního prostředí 	<p>VDO - formy participace občanů v politickém životě</p>	

LIDÉ a ČAS

Očekávané výstupy	Učivo	Průřezová témata Mezipředmětové vztahy Projekty a kurzy	Poznámky
Žák: ➤ pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	➤ orientace v čase a časový řád, dějiny jako časový sled událostí, kalendáře, letopočet, generace	OSV - morální rozvoj – hodnoty, postoje, praktická etika	
➤ využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti, zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek	➤ péče o památky, lidé a obory zkoumající minulost		návštěvy knihoven, galerií, botanické zahrady, kulturních památek
➤ rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik	➤ báje, mýty, pověsti – minulost kraje a předků, domov, vlast, rodný kraj	MKV - etnický původ	
➤ srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik	➤ současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života	EV - vztah člověka k prostředí	návštěva muzea

➤ objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů	➤ státní svátky a významné dny		
---	--------------------------------	--	--

OSV – osobnostní a sociální výchova

VDO – výchova demokratického občana

MKV – multikulturní výchova

EV – enviromentální výchova

EGS – Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech